

ТЕОРЕТИЧНІ АКСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкрито трактування термінів «проект» та «управління проектами». Розглянуто характерні ознаки проекту. Визначено основні етапи процесу управління проектами. Виокремлено сфери, якими доводиться управляти менеджеру проектів.

Ключові слова: проект, управління проектами, процеси управління проектами, сфери управління проектами.

Abstract

The terms "project" and "project management" are described. Characteristic features of the project are considered. The main stages of the project management process are determined. Areas that have to be managed by the project manager are identified.

Keywords: project, project management, project management processes, project management areas.

Вступ

У другу половину двадцятого століття сформувалася нова наукова дисципліна – управління проектами (УП), яку можна трактувати як розділ теорії управління соціально–економічними системами, що вивчає методи, форми, засоби і т.д. найбільш ефективного і раціонального управління змінами. У широкому розумінні це професійна діяльність, заснована на використанні сучасних наукових знань, навичок, методів, засобів і технологій, орієнтована на отримання ефективних результатів.

Термін «управління проектами» в науковому світі розглядається неоднозначно, існують різні думки з приводу того, хто і що в таке управління залучені «Інститутом управління проектами» (Project Management Institute (PMI), США) в 2017 році випущена чергова версія зводу знань (Body of Knowledge) – Body of Knowledge on Project Management (PMBoK), в якому представлена система вимог до знань, досвіду, майстерності менеджерів проектів і фахівців з проектного управління [1].

Наводиться таке трактування терміна «управління проектами» як додаток знань, навичок, інструментів і методів до операцій проекту для задоволення вимог, що пред'являються до проекту. Одним з об'єктів проектного управління є сам проект. Спочатку поняття «проект» використовувалося переважно в технічній сфері і означало сукупність документації щодо створення складних розробок. А розробка називалася проектуванням. Сам термін, як відомо, походить від латинського слова *projectus*, що в перекладі означає «кинутий вперед». Таким чином, відразу стає зрозуміло, об'єкт управління, який можна представити у вигляді проекту, відрізняється можливістю його перспективного розгортання. Різні джерела трактують поняття проекту порізно, але у всіх визначеннях чітко проглядаються особливості проекту як об'єкта управління, обумовлені комплексністю завдань і робіт, чіткою орієнтацією цього комплексу на досягнення певних цілей і обмеженнями по часу, бюджету, матеріальних і трудових ресурсів [2, 3].

Характерні ознаки проекту полягають в наступному:

- 1) спрямованість на досягнення кінцевих цілей, визначених результатів;
- 2) координоване виконання численних взаємозалежних робіт з деталізацією кожного рівня за видами діяльності, відповідальності, обсягів і ресурсів;
- 3) обмежена довжина в часі, з певним початком і кінцем;
- 4) обмеженість ресурсів і бюджету;
- 5) виконання робіт у відповідності з логікою і вимогами до якості.

Процеси управління проектами можуть бути розбиті на п'ять основних етапів, що реалізують різні функції управління:

1. Ініціація проекту.

2. Планування (планування цілей, декомпозиція цілей, планування операцій, планування строків, планування ресурсів, планування вартості, планування якості, планування організації, призначення персоналу, планування взаємодії, планування ризиків, планування контрактів, розробка плану проекту, визначення критеріїв успіху).

3. Виконання (плану проекту, облік виконання, розподіл інформації, підтвердження якості, підготовка пропозицій, вибір постачальників, контроль контрактів, розвиток команди проекту).

4. Моніторинг та управління (оцінка виконання, аналіз строків, аналіз вартості, підтвердження цілей, аналіз якості, аналіз ресурсів, загальне управління змінами, управління ресурсами, управління цілями, управління якістю, управління контрактами, управління ризиками).

5. Завершення (закриття контрактів, адміністративне завершення).

На різних стадіях виконуються різноманітні функції по управлінню проектами: планування, контроль, аналіз, прийняття рішень, складання і супровід бюджету проекту, організація оцінювання, оцінка, звітність, експертиза, перевірка та приймання, бухгалтерський облік, адміністрування [4].

Підсистемами системи управління проектами є управління змістом та обсягом робіт, управління тривалістю, вартістю, якістю, закупівлями і поставками, ресурсами, людськими ресурсами, змінами, ризиками, запасами, інформацією та комунікаціями, інтеграційне управління

Щоб розділити і чітко виокремити сфери, якими доводиться управляти менеджеру проектів, перерахуємо, чим доводиться займатися менеджеру проекту, ґрунтуючись на розробках американської Асоціації керівників проектів – Project Manager Institute:

1. Управління інтеграцією і змістом проекту – найбільш знайома розробникам функція. Її складові – розробка концепції, визначення предметної області, розподіл робіт, встановлення звітності, введення системи контролю, завершення проекту – частково в тій чи іншій мірі входять до складу ДСТУ, визначають порядок проведення проектних та інших робіт.

2. Управління якістю містить управлінські (забезпечення якості) та технічні аспекти (контроль якості).

3. Управління строками (планування та контроль часу в проекті, календарне планування).

4. Управління вартістю (оцінка, прогнозування і контроль вартості, кошторису і бюджету, використання вартісних показників).

5. Управління ризиками.

6. Управління людськими ресурсами.

7. Управління комунікаціями.

8. Управління контрактами і забезпеченням ресурсами [1].

Управління кожною із згаданих сфер припускає облік різних факторів. Ефективне управління неможливе без збору інформації та її обробки за допомогою різних методик. Застосування методології управління проектами дає можливість чітко визначити цілі та результати проекту, дати їм кількісні, тимчасові, вартісні та якісні характеристики, створити чіткий план, виділити і оцінити ризики, запобігти можливим негативним наслідкам під час його реалізації [5]. На сьогоднішній день методологія управління проектами довела своє право вважатися одним з ефективних способів успішної реалізації проектів.

Висновки

Будь-яка організація існує для реалізації визначених цілей і завдань, тому кінцевий результат її діяльності є дуже важливим. З усього вищевикладеного випливає важливість управлінської діяльності в функціонуванні організації. Вивчення проблеми ефективності управління проектами пояснюється прагненням до розвитку і отримання найбільшого ефекту при найменших витратах, обмеженістю економічних ресурсів, адаптацією до нових умов систем менеджменту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide). - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pmi.org/pmbok-guide-standards>
2. Лесько О.Й. Напрямки підвищення ефективності менеджменту підприємства за сучасних умов / Лесько О. Й., Причепка І.В., Кот Н.О. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://iprychepa.vk.vntu.edu.ua/file/daf836e826ead15fd20adb68b8def72f.pdf>

3. Глушенко Л.Д. Підвищення ефективності реалізації високотехнологічних проектів у промисловості: монографія / В.І. Захарченко, Л.Д. Глушенко. - Вінниця : ТОВ "Видавництво-друкарня - Діло", 2013. - 152 с.
4. Адлер О.О. Застосування системного підходу під час прийняття управлінських рішень щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки / Редколегія : Калетнік Г.М. (головний редактор) та інші. – Вінниця : ВНАУ, 2012. – Випуск 1 (56). – С. 174-178.
5. Ратушняк О. Г. Управління інноваційними проектами на промислових підприємствах [Текст] / О. Г. Ратушняк, О. Г. Лялюк // Актуальні питання сучасної економіки : матер. VIII Всеукр. наук. конф., 24 грудня 2016 р. – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. – Ч. 1. – С. 118-120.

Глушенко Лариса Дмитрівна — канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lglushenko@gmail.com

Поляруш Ольга Владимірівна — студентка групи МОВ-146, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: poiyarush1997@gmail.com

Glushchenko Larysa D. — Cand. Sc. (Econ.), Assistant professor of the Chair of Economics of Enterprise and Production Management.

Polyarush Olga V. — Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.